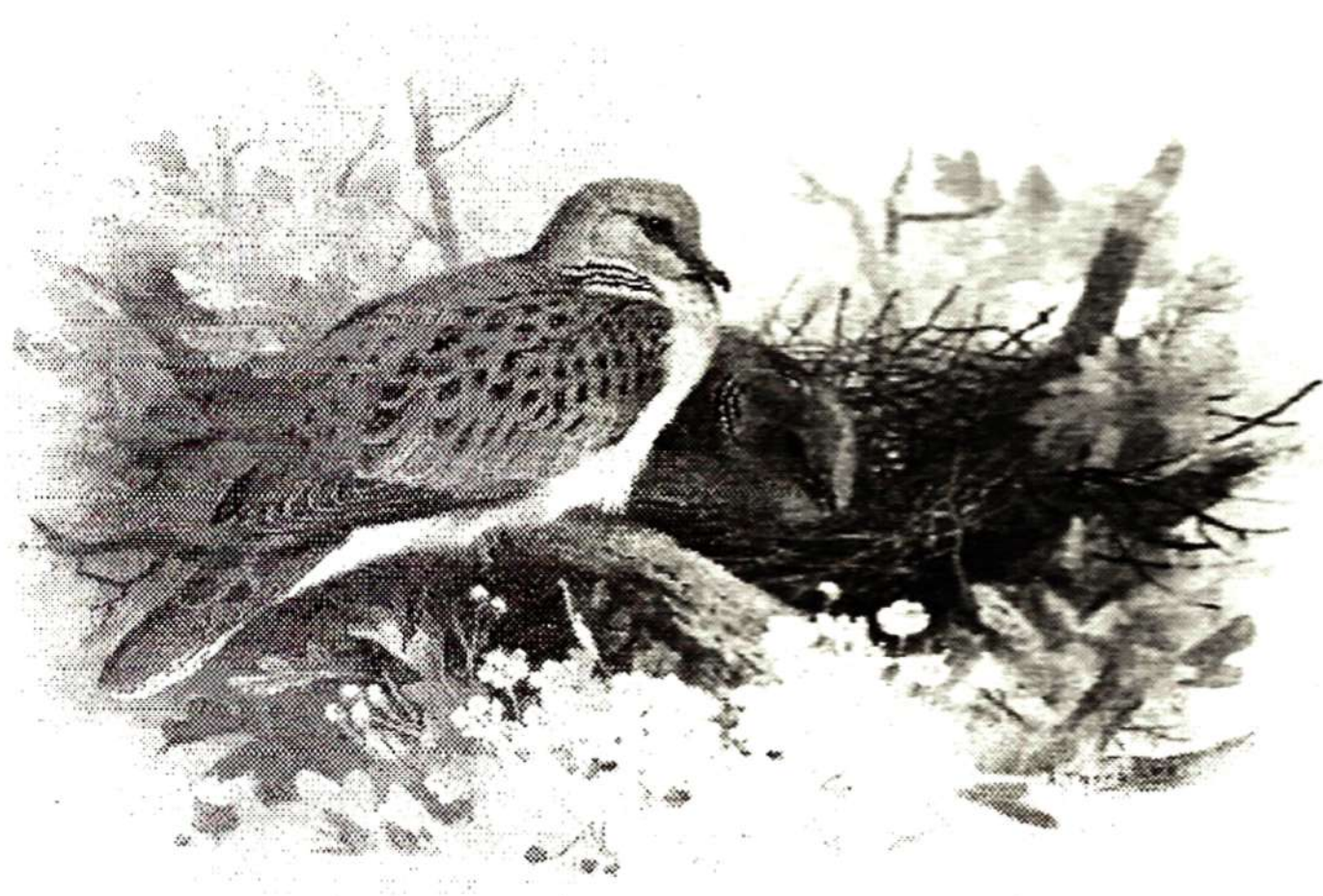

Η τρυγόνα η κορώνα

Της Ελένης Σαραντίτη*

«...Περπατεί και πάει τίκια η Τρυγόνα η κορώνα...»

Τρυγόνα· όνομα γυναικείο, λαοφιλές στους Έλληνες

της Μαύρης θάλασσας, όπως και το τραγούδι «Η Τρυγόνα η κορώνα».

Χορεύεται κιόλας· οι κινήσεις τους μιμούνται τις κινήσεις της τρυγόνας όταν κρύβεται σε θάμνους.

Η θεά Δήμητρα συνοδευόταν από λευκά τρυγόνια. Είναι δε γνωστό ότι η μητέρα θεά Λητώ, στη Δήλο, παραδομένη στους πόνους, κυνηγημένη, δέχτηκε βοήθεια από δύο τρυγόνες: Τη θεά-μαία Ειλείθυια και την Ιριδα, οι οποίες έσπευσαν μεταμορφωμένες, για τον φόβο... της Ηρας.

«Σαν και μένανε τρυγόνα κυνηγός δεν βρίσκεται άλλος κι αν μια μέρα σε σκοτώσω...», είχε ηχογραφήσει ο Λόρκα στα 1931, όπου η τρυγόνα που σκοτώθηκε είναι η δημοκρατία· μετά την εκτέλεση του ποιητή από τους φασίστες το τραγούδι έγινε σύμβολο αγώνα.

«Μικρή τρυγόνα, δίχως ταίρι και φωλιά» είχε γράψει ο Μενέλαος Λουντέμης για εξόριστη μητέρα, ενώ ο Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης «Μάνα μου, εγώ είμαι τ' άμοιρο, το σκοτεινό τρυγόνι...».

Το τρυγόνι θεωρείται σύμβολο της συζυγικής αφοσίωσης· εάν το ένα πεθάνει, το άλλο δεν ζευγαρώνει πια· από τη λύπη του κάποτε πεθαίνει.

Πουλιά κομψότατα, ελαφριά, άρχοντες του αέρα, διαχειμάζουν στην Αφρική, αν και μερικά δεν μας εγκαταλείπουν.

Streptopelia turtur ή *turtur-ris* (λατ.). Το όνομα το πήρε από το ασταμάτητο γουργουρητό του «τουρ τουρ τουρ». Στην αρχαιότητα επί λάλου ανθρώπου αποφαίνονταν «τρυγόνος λαλίστερος».

Τα περάσματα των τρυγониών είναι γνωστά από χρόνους παμπάλαιους. Από το χάραμα μέχρι το μεσημέρι περνούν κοπαδιαστά. Τα πρώτα φθάνουν την ημέρα του Σταυρού.

«Αυτού ψηλά που περπατείς τρυγόνα, τρυγόνα και χαμηλά λογιάζεις, τρυγόνα μου γραμμένη, μην είδες τον ασίκη μου, τον αγαπητικό μου;» (Β. Ηπειρος).

Και ένα σπάραγμα από το δημοτικό, γνωστό ως «Ο θάνατος του Οδυσσέως Ανδρούτσου»:

«...Ν' ακούστε την Ανδρούτσαινα, τη μάνα του Δυσσέα, πώς σκούζει, πώς μοιρολογά, και σαν τρυγόνα κλαίει!»

«Ελευθεροτυπία» 11/10/2014

**Μέλος της ΕΟΕ*

Η εικόνα της τρυγόνας είναι πίνακας του Archibald Thoburn, επιφανούς Σκωτσέζου ζωγράφου και άριστου γνώστη της ορνιθολογίας (1860-1935)